הוה אמינא *דירת עובד כוכבים שמה דירה קא משמע לן דדירת עובד כוכבים לא שמה דירה ואי מהכא הוה אמינא לא ידענא בתים כמה קא משמע לן "בתים" תרין, השתא דאמר רב "אפילו חצר", טעמא דרב דקא סבר אסור לעשות יחיד במקום עובד כוכבים, אמר רב יוסף אי הכי היינו דשמענא ליה לרבי טבלא דאמר *"עובד כוכבים, עובד כוכבים" תרי זימני ולא ידענא מאי אמר: **מתני'** "שתי חצירות זו לפנים מזו עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה, הפנימית מותרת והחיצונה אסורה, החיצונה ולא הפנימית שתיהן אסורות, עירבה זו לעצמה וזו לעצמה: זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה רבי עקיבא אוסר החיצונה שדריסת הרגל אוסרתה וחכ"א אין דריסת הרגל אוסרתה. "שכח אחד מן החיצונה ולא עירב הפנימית מותרת והחיצונה אסורה, מן הפנימית ולא עירב, שתיהן אסורות. *נתנו עירובן במקום אחד ושכח אחד - בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב, שתיהן אסורות, "ואם היו של יחידים אינן צריכין לערב: **גמ'** כי אתא רב דימי א"ר ינאי "זו דברי רבי עקיבא דאמר 'אפילו רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה' אבל חכמים אומרים כשם שרגל המותרת אינה אוסרת, כך רגל האסורה אינה אוסרת" תנן עירבה חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות מני אילימא רבי עקיבא. מאי איריא 'רגל אסורה' אפילו 'רגל מותרת נמי' אלא לאו רבנן? לעולם ר"ע ולא זו אף זו קתני, *תנן עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה טעמא דעירבה הא לא עירבה שתיהן אסורות, והא האי תנא דאמר 'רגל המותרת אינה אוסרת, רגל האסורה אוסרת' מני, הא אילימא ר"ע היא אפילו רגל המותרת נמי, אלא לאו רבנן היא *ועוד מדסיפא רבי עקיבא רישא לאו ר"ע? כולה רבי עקיבא היא וחסורי מיחסרא והכי קתני עירבה זו לעצמה וזו לעצמה - זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה בד"א שעשתה דקה אבל לא עשתה דקה, חיצונה אסורה דברי ר"ע שר"ע אוסר את החיצונה מפני שדריסת הרגל אוסרת וחכ"א אין דריסת הרגל אוסרת. מתיב רב ביבי בר אביי ואם היו של יחידים אין צריכין לערב הא של רבים צריכין לערב אלמא 'רגל המותרת במקומה אינה אוסרת, רגל האסורה אוסרת' ועוד מתיב רבינא שכח אחד מן החיצונה ולא עירב, הפנימית מותרת וחיצונה אסורה שכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות טעמא דשכח הא לא שכח שתיהן מותרות אלמא 'רגל המותרת אינה אוסרת, רגל האסורה אוסרת' אלא כי אתא רבין א"ר ינאי *ג' מחלוקות בדבר ת"ק סבר 'רגל המותרת אינה אוסרת, רגל האסורה אוסרת' *)ר"ע סבר אפילו רגל המותרת אוסרת ורבנן בתראי סברי 'כשם שרגל מותרת אינה אוסרת, כך רגל האסורה אינה אוסרת': נתנו עירובן במקום אחד ושכח אחד בין מן הפנימית וכו': מאי מקום אחד (סימן חיצונה עצמה בבית יחידאה רבינא דלא משכח בפנים) אמר רב יהודה אמר רב חיצונה (א) ומאי קרו לה "מקום אחד" מקום המיוחד לשתיהן

*) [לעיל נט: סה.]

תניא

הוה אמינא שמה דירה · להא מילתא קמ"ל: **ה"ג ואי מהכא ה"א בתים לא ידענא כמה** · כלומר אי מהא ה"א נהי דבחצירות שמעינן מינה דבתרתי סגי מדנקט לידו אחד עובד כוכבים הא תרוייהו ישראלים שרי אבל בתים לא ידענא כמה לכל חצר: **קמ"ל** · בתים וחצירות סתם "בתים" שנים סתם "חצירות" שתים: **אסור לעשות** · (ב)(לדור) יחיד במקום עובד כוכבים שלא ילמד ממעשיו לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא ישתמשו עמו במבוי כדי שיהא יחיד ויירא מן העובד כוכבים שלא יהרגנו וילך: **דשמענא ליה לר' טבלא דאמר**. בהא מילתא דרב: **עובד כוכבים עובד כוכבים תרתי זמני** **ולא ידענא מאי קאמר** · השתא ודאי מפרש למלתיה דרב: הוה מבוי שגרו אחד עובד כוכבים אין מערבין אותו כולו משום דאסור לעשות יחיד במקום עובד כוכבים" לשון אחר חד למבוי וחד לחצר: **מתני' זו לפנים מזו** · פנימית פתוחה לחיצונה וחיצונה לרה"ר ודריסת רגלה של פנימית על החיצונה לצאת לרשות הרבים: **עירבה פנימית** · לעצמה לטלטל בחצירה: **שתיהן אסורות** · דהויא פנימית רגל האסורה במקומה ואוסרת בדריסת רגלה על החיצונה: **מותרת לעצמה כו'** · קסברי דרגל המותרת במקומה אינה אוסרת: **ר"ע סבר אף רגל המותרת אוסרת** · במקום שלא עירבה שם: **והכ"א** · בגמרא מפרש לה: **מן הפנימית ולא עירבה שתיהן אסורות** · דהויא פנימית 'רגל האסורה': **נתנו עירובן במקום אחד** · שעירבו שתיהן זו עם זו והאי במקום אחד מפרש בגמ' שנתנוהו בחיצונה: **ושכח א'** · אפי' מן החיצונה ולא עירב, שתיהן אסורות דפנימית נמי אסורה לטלטל בחצירה משום דלא מצית למיחד דשא ולאסתלוקי מחיצונה לאשתמושי באנפי נפשה דהא ליתא לעירובה גבה, דהוא עירוב המתירן בחצירן הוליכוהו בחיצונה: **אם היו של יחידים** · שאין בפנימית אלא אחד ובחיצונה אחד אין צריכין לערב זה עם זה משום דריסת הרגל דכיון דיחיד הוא והפנימית הויא רגל המותרת ואינה אוסרת וסתמא כרבנן ואם היו שנים אפילו בחיצונה גזרינן דילמא אתי למישרי 'שנים בפנימית ואחד בחיצונה: **גמ' אף רגל האסורה אינה אוסרת** · וממתני' מותבינן ליה לקמיה: **תנן חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות** · הא עירבה נמי פנימית תרוייהו שריין אלמא רגל המותרת לא אסרה: **אפילו רגל המותרת נמי** · דקתני סיפא גבי 'עירבו שתיהן כל אחת לעצמה' ר"ע אוסר את החיצונה ומשום לאשמועינן היא גופה לא אצטריך, דמסיפא נפקא לן דהשתא מותרת אסרה אסורה מיבעיא: **לעולם ר"ע** · ולא מידוק מינה עירבה לא אסרה אלא היא גופה קמ"ל דרגל האסורה אוסרת ודקא קשיא לך מסיפא נפקא, אין ה"נ אלא הא אשמועינן ברישא והדר אמר לא זו בלבד אסר ר"ע דהויא רגל האסורה אלא אף זו - עירבה זו לעצמה וזו לעצמה דפנימית=רגל המותרת היא אפ"ה רבי עקיבא אוסר החיצונה: **טעמא דעירבה** · פנימית דהויא רגל המותרת: **הא לא עירבה שתיהן אסורות** · דרגל האסורה אוסרת דהא ליכא למידק 'הא לא עירבה, חיצונה המעורבת מותרת ושאינה מעורבת אסורה' דהא פשיטא דשאינה מעורבת אסורה דהא כבר תני לה לעיל מתני' ואי משום היא גופה לאשמועינן 'רגל המותרת אינה אוסרת' לאשמועינן רגל האסורה וליתני כגון עירבה חיצונה ולא פנימית חיצונה מותרת וכל שכן האי אלא ודאי דוקא קתני: **מדסיפא רבי עקיבא** · דהא רבי עקיבא אהא מילתא פליג: **שעשתה דקה** · פנימית עשתה דלת קטנה לפני פתחה וסילקה דריסת רגלה מחיצונה: **אין דריסת הרגל אוסרת** · ואתרוייהו מילי דרבי עקיבא פליגי ואפי' ארישא דקתני חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות" וגטרוה לרבי עקיבא עד דאסקיה למלתיה והדר איפלגו עליה: **טעמא דשכח** · אחד מן הפנימית הא לא שכח שתיהן מותרות והא דלא כרבי עקיבא דאי כר"ע (ג)(אי) עירבו שתיהן נמי אסר על החיצונה אלא לאו רבנן ובשכח אסרי אלמא רגל האסורה אוסרת: **אמר רב יהודה אמר רב חיצונה** · דהתם פנימית אסורה משום שכחה דחיצונה דליכא למימר אסתלק מינה ותשמש, דליתיה לעירובה גבה, וחיצונה מיתסרא בשכחה דפנימית משום רגל האסורה, אבל נתנוהו בפנימית, חיצונה הוא דמיתסרא בשכחה דפנימית משום רגל האסורה אבל פנימית לא מיתסרא משום שכחה דחיצונה דאחדא דשא ומשתמשא:

תניא

הוה אמינא דירת עובד כוכבים שמה דירה · אע"ג דאמר בריש פרקין *דלכולי עלמא לא שמה דירה הכא דלהקל להתיר המבוי להחשיב כבתים וחצירות פתוחים לתוכו אמר שמה דירה:

מתיב רב ביבי בר אביי · ק"ק דה"ל לאקשויי מרישא מעיקרא:

אלמא רגל המותרת אינה אוסרת כו' · הא דלא מוקי בעשתה דקה היינו משום דתיקשי רישא וסיפא בעשתה דקה ומליעתא ההיא דשכח אחד מן הפנימית בלא עשתה דקה:

עד

עין משפט נר מצוה

פח א ב מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה יט כ טוש"ע א"ח סי' שעת סעיף ג:

פט ג מיי' שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף ד:

צ ד מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ה:

◆

רבינו חננאל

ורב סבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחות לתוכו והאי לית ביה חצירות אלא משום דסבר רב אסור לעשות יחיד במקום נכרי אמר רב יוסף לאו היינו דשמענא ליה לר' טבלא דאמר נכרי נכרי ולא ידענא מאי היא. פי' דירת נכרי לא שמה דירה ואסור לעשות יחיד במקום נכרי: ירושלמי רב הונא בשם רב אין תורת חצר לנכרי שאם היה שרוי בעליונה אתה מורידו *) (לסיד) [לסור]. ואין תורת דקה לנכרי שאם דר בפנימית אתה מוציאו (לסוד) [לסור]. ר'(ולא)[לא]בשסר"א יש תורת חצר לנכרי שאם היה ישראל ונכרי דרין בפנימית לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין ר' אבא בשם רב יהודה מי שיש לו דקה לפנים מביתו גבוה י' טפחים בישראל אינו אוסר בנכרי אוסר מחלפה שיטתיה תמן א' בשם שמואל כותל שהקיפוה סולמות מיכן ומיכן מערבין שנים ואין מערבין אחד. א"ר יוסי ב"ר אבין תמן ע"י סולמות הן נידונין כפתחין ברם הכא דרך העליונים לירד למטה ואין דרך התחתונים לעלות למעלה: מתני' ב' חצרות זו לפנים מזו כו'. א"ר (מינאי) [ינאי] זו דברי רבי עקיבא דאמר אפילו רגל המותרת במקומה כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה והותרה הפנימית במקומה**) אינה אוסרת את החיצונה כך רגל האסורה אינה אוסרת כלומר אפילו לא עירבה הפנימית לעצמה אינה אוסרת את החיצונה ואקשינן עליה ממתניתין תנן עירבה חיצונה ולא עירבה הפנימית שתיהן אסורות מני אי נימא ר' עקיבא מאי איריא בשלא עירבה פנימית שהיא אסורה במקומה אפי' עירבה הפנימית שהיא מותרת במקומה אוסרת החיצונה בדריסתה לה ברגלה אלא לאו רבנן היא וטעמא דהיא במקומה אסורה. הא רגל שהיא מותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה ומפרק לעולם ר"ע היא והכי קתני לא זו האסורה [במקומה] בלבד היא האוסרת אלא אפי' המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה ומקשינן איני והא תנן עירבה זו לעצמה כו' טעם' דעירבו הא לא עירבו שתיהן אסורות אלמא רגל המותרת אינה אוסרת (כמי שרגל) [אבל רגל] האסורה אוסרת. ופרקי' לעולם ר"ע היא וחסורי מחסרא והכי קתני עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה. בד"א שעשתה הפנימית [דקה] וסילקה עצמה. אבל לא עשתה דקה החיצונה [אסורה] שר"ע אוסר החיצונה כי דריסת הרגל אוסרתה וחכ"א אין דריסת הרגל [אוסרתה] ומותבינן אסיפא דקתני אם היו של יחידים אין צריכות לערב ורבינא נמי מתיב משכח אחד מן החיצונות ולא עירב דייקינן מיניה רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה רגל האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה. ופרקינן אלא כי אתא רבין א"ר ינאי ג' מחלוקות בדבר ר' עקיבא סבר אפי' רגל המותרת במקומה איסרת שלא במקומה. ורבנן סברי אפי' רגל האסורה במקומה אינה אוסרת שלא במקומה. והאי ת"ק דתני עירבה החיצונה ולא עירבה הפנימית כו' סבר רגל המותרת במקומה אינה אוסרת ורגל האסורה במקומה אוסרת נמי שלא במקומה: פיסקא נתנו עירובן במקום אחד מאי מקום אחד אמר רב החיצונה ואמאי קרי לה מקום אחד מקום המיוחד לשתיהן לפנימית ולחיצונה כי הפנימית (שלה) [יש לה] מעבר [על] החיצונה אבל החיצונה אין לה בפנימית

---

*) פירש אתה מורידו לאסור על בני החצר עי' בק"ע ובפ"מ שם. **) נראה דחסר וצ"ל אוסרת שלא במקומה אבל חכ"א דכשם שרגל המותרת אינה אוסרת את החיצונה וכו'.

מסורת הש"ס

[לעיל סב.]

[חולין יט:]

[לעיל סו:]

[ב"ב כג.
יבמות כג:
קידושין כג.
עב: מנחות יח:
יז: בכורות כו.]

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב חיצונה ואמאי קרו: (ב) רש"י ד"ה אסור לעשות יחיד כנ"ל ותיבת לדור נמחק: (ג) ד"ה טעמא דשכח וכו' דאי כרבי עקיבא אפי' עירבו:

* רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה

נושא
ב' חצירות זו לפנים מזו מתי אחת אוסרת על השניה (בזמן שלא עירבו יחד)

נושא
מה דינו של "רגל האסורה במקומה" לגבי מקום אחר כגון במקום של חצר פנימית וחצר חיצונה

מבנה
ב' לשונות בר' ינאי
△ סוגיה קושיות ממתני' על לשון ראשון של ר' ינאי

נושא
ב' חצירות [illegible]

צא א ב מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה כא טוש"ע א"ח סי' שעח סעיף ג :

צב ג מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ה :

צג ד מיי' פ"ד שם הלכה כב טוש"ע א"ח סי' שפב סעיף יז :

צד ה מיי' שם הל' ט סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שצ סעיף ז :

צה ו מיי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע א"ח סי' שעט סעיף א :

מוקי נפשייהו ככולהו [רש"ל]

מבנה
נתנו עירובן בחיצונה/בפנימית

תת נושא
ביטול רשות מחצר לחצר
שאלה: האם מח' ר' יוחנן ושמואל
זהה בענין זה מקבילה
למח' התנאים בין ר"ע וחכ'

מבנה
◇ שמואל/ר' יוחנן

נושא
ב' חצירות פנימי וחיצונה
בא' מהם יש יחיד
ובא' מהם יש רבים

[לעיל סב:]

◆

תת נושא
גוי יחיד בחצר הפנימי

נושא
אין מניחים עירוב בבית שער

מבנה
⊠ 3 מקורות שהזכרון בכל א' [illegible] הגדרות על בית שער

רבינו חננאל

בפנימית לא מעבר עליה ולא דריסה . תניא נמי הכי נתנו עירובן בחיצונה ושכח בין מן הפנימית [ובין] מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות . נתנו את עירובן בפנימית ושכח אחד ולא עירב בין מן הפנימית בין מן החיצונית שתיהן אסורות . דברי רבי עקיבא וחכ"א בזו ששכח אחד מן החיצונית ולא עירב פנימית מותרת והחיצונה אסורה ואקשינן לרבנן מ"ש פנימית דשריא דאמרי אחרא לדשא ומשתמשא לעצמה . לר"ע נמי נימא אמאי תני שתיהן אסורות ודחינן אמר ר"ע עירוב מרגילה כלומר עירובה מכניס ותלי החיצונה בפנימית ופרקי' רבנן סברי יכולה לומר לה לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי *) כי א' שלה לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי . ור' עקיבא אמר לך כי האי גוונא לא מקריא מבטלתו אלא דאמורה לה חיצונה מבטלנא לך רשותאי וכאלו הרשות כולה לפנימית הנה (יש הן) [יש כאן] שלא עירב ואוסר עליה ורבנן [ס"ל] אין בטול רשות מחצר לחצר **) כרבנן ור' יוחנן דאמר מבטלין רשות מחצר לחצר כרבי עקיבא ופרקינן לעולם רבי יוחנן (עקיבא) ואפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן אין ביטול רשות מחצר לחצר אלא משום דאמרה להאי (מבטלת) [אדמבטלת] לי בטולי רשותיך הא (אם) [קא] אסרת עלי אבל מחצר לחצר כגון ב' חצרות ופתח ביניהן מאי קאסר עלה הלכך אפי' רבנן סברי מבטלין רשות מחצר לחצר וקיי"ל כר' יוחנן דכל היכא דפליגי שמואל ור' יוחנן הלכתא כר' יוחנן : פיסקא ואם היו של יחידים אין צריכין לערב . אמר רב יוסף אמר רב ג' אסורין פי' אין ניתרין יחידים אלא בזמן שהן ב' חצרות ובכל חצר דר אחד . אבל בג' חצירות ובכל חצר דר אחד שנמצאו כולן ג' אסורין . ואמר רב ביבי אנא אמרתה ליה ולא משמיה דרב אדא בר אהבה אמרת ליה ולא משמיה דר' ומ"מ ג' חצירות ובכל חצר שוכן יחיד אסורין הואיל ואני וקורא רבים בחיצונה כי כל שלשה רבים הם ועכשיו שנמצאו דורסין אותה שלשה והן רבים אסורין [אמר רב יוסף] מארי דאברהם רבים ברבי איחלף לי . כלומר אמר לי רב ביבי רבים ונתחלף לי וקבעתי שמועה זו ברבי ושמואל אמר לעולם מותרין עד שיהו בפנימית ב' ולא עירבו לפיכך אסורין בחיצונית שהן רגל האסורה . אר"א נכרי הרי הוא כרבים ואוסר ואמרינן מ"ש דישראל יחיד לא אסר דכל מאן דחזי ליה דמטלטל אמרינן אי ידע דידיה ידע הא ידע ואי לא אמר בדעתיה האי דמטלטל משום ***) דאגר מיניה . ודחינן סתם גוי לא שתיק אלא פעי ומכריז מלשון כיולדה אפעה . כלומר צועק ואומר אנא אוגרית רשותי להאי ישראל וכיון דלא ידע דלא אגר ואמרי מטלטל במקום נכרי הוא לפיכך אסור . אמר רב יהודה אמר שמואל י' בתים זה לפנים מזה הפנימי נותן עירובו ודיו . פי' כיון שדורסין כולן [על החיצונים] כאילו רשותו הן ורשות

תניא נמי הכי נתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד בין מן החיצונה ובין מן הפנימית ולא עירב, שתיהן אסורות, נתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות, מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים בזו פנימית מותרת וחיצונה אסורה אמר ליה רבה בר חנן לאביי מאי שנא לרבנן דאמרי פנימית מותרת משום דאחדא דשא ומשתמש', לרבי עקיבא נמי תיחד דשא ותשתמש? אמר ליה עירוב מרגילה, לרבנן נמי עירוב מרגילה? דאמרה *לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי, לר"ע נמי תימא "לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי"? דאמרה לה מבטלינן לך רשותי, ורבנן אין ביטול רשות מחצר לחצר; לימא *שמואל ורבי יוחנן בפלוגתא דרבנן ור"ע קא מיפלגי דשמואל אמר כרבנן ורבי יוחנן דאמר כר"ע? אמר לך שמואל אנא דאמרי אפי' לרבי עקיבא ע"כ לא קאמר ר"ע הכא אלא בשתי חצירות זו לפנים מזו דאסרן אהדדי אבל התם מי קא אסרן אהדדי רבי יוחנן אמר אנא דאמרי אפילו לרבנן ע"כ לא קאמרי רבנן הכא אלא דאמרה לה אדמבטלת לי קא אסרת עלאי אבל התם מי קאסרת עלה: ואם היו של יחידים וכו': אמר רב יוסף תני רבי היו ג' אסורין אמר להו רב ביבי לא תציתו ליה, אנא אמריתה ניהלה ומשמיה דרב אדא בר אהבה

① אמריתה ניהלה הואיל ואני קורא בהן רבים בחיצונה, *אמר רב יוסף: מריה דאברהם "רבים" "ברבי" איחלף לי ושמואל אמר "לעולם

② מותרות עד שיהו "שנים" בפנימית ואחד בחיצונה; אמר רבי אלעזר "ונכרי "הרי הוא

Ⓚ כרבים, מאי שנא ישראל דלא אסר-דמאן דידע ידע, ומאן דלא ידע סבר עירובי עירב נכרי נמי אמרינן: דידע ידע, דלא ידע סבר אגירי אוגר? סתם נכרי אי איתא דאוגר *מיפעא פעי. אמר רב יהודה אמר שמואל י' בתים זה לפנים מזה פנימי נותן את עירובו ודיו ורבי יוחנן אמר אפילו חיצון, חיצון-בית שער הוא! חיצון של פנימי, במאי קמיפלגי מר סבר בית שער דיחיד-שמיה בית שער ומ"ס לא שמי' בית שער. א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב ב' חצירות וג' בתים ביניהן: זה בא דרך זה ונותן עירובו בזה, וזה בא דרך זה ונותן עירובו בזה,

זה

עד כאן לא קאמר ר"ע הכא אלא בב' חצירות זו לפנים מזו דאסרן אהדדי · יש ליישב הך סוגיא נמי אליבא דרבא דאמר לעיל (דף סו.) לשמואל דבשתי חצירות זו לפנים מזו פעמים אין מבטלין אע"ג דאסרן אהדדי דהכא קאמר דאסרן אהדדי בפשיעות בני חיצונה (ד)שהורגלו עירובן בפנימית ושכח א' מהן ולא עירב אבל בכל הנהו דאמר שמואל אין מבטלין מי אסרן אהדדי בפשיעה דכי נתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד מהן ולא עירב אין האיסור בא ע"י שפשעו במה שהרגילו עירובן ושכח אחד מהם ולא עירב דבלאו הכי היה להם דריסת הרגל ואין לתמוה היאך מתוקם לרבא שמואל כר"ע וכרבנן הא ע"כ כר"ע דוקא ס"ל כדפי' בקונטרס לעיל דמ"מ בעיקר פלוגתייהו דאין ביטול רשות מחצר לחצר *מוקמי נפשיה בכולהו וא"ת ולאביי דאמר שתי חצירות זו לפנים מזו דמבטלין בכל ענין לשמואל (מי נימא) שמואל כר"ע ולא כרבנן דלרבנן ב' חצירות זו לפנים מזו אין מבטלין וי"ל דהוה מפרש כר' יוחנן דבסמוך עד כאן לא קאמרי רבנן (ה)התם אלא דאמר' לה אדמבטלת לי קאסרת עלי. בפשיעותא שהרגלת עירובך ושכח אחד מהם :

ואני קורא בהם רבים בחיצונה · ויסברו שיש כמו כן שנים בפנימית ולא עירבו אבל כשיש שנים בפנימית ועירבו לא גזרינן אטו לא עירבו, דעירבו אטו 'לא עירבו' לא גזרינן אבל כשיש אחד בפנימית ולא עירבו יסברו שהם שנים כמו בחיצונה והרי לא עירבו : **נכרי** הרי הוא כרבים · אליבא דשמואל קאמר כדפי' בקונט' דליכא למימר דביחיד בחיצונה נמי אסר דאפי' היה דר עמו בחצר לא אסר דקיימא לן *כראב"י כ"ש דריסת רגל דלא אסרה וכן מוכח בהדיא לעיל (ו) גבי ישראל ונכרי בפנימית וישראל בחיצונה דאי ליכא ישראל בפנימית אלא נכרי לחודיה לא אסר וא"ת ולמה ליה למימר הרי הוא כרבים אפילו לא הוו כרבים אסר דכיון דיש שני ישראלים בחיצונה ואוסרין זה על זה ויש לו דריסת רגל עליהן וי"ל כיון דישראל לא אסר נכרי נמי לא אסר דאין להחמיר בנכרי יותר מבישראל אי לאו דהוו כרבים : **ורבי** יוחנן סבר בית שער דיחיד לא הוי בית שער · והא דאמר בפ' כיצד משתתפין (לקמן דף פה:) כל מקום שאמרו חכמים הדר שם אינו אוסר הנותן שם עירובו אינו עירוב חוץ מבית שער דיחיד פי' דאף על גב דהדר שם אינו אוסר הנותן שם עירובו הוי עירוב אתי נמי כר' יוחנן דהתם איירי בבית שער דחצר כדפי' שם בקונטרס דאינו עשוי לדירה אבל הכא (ז) העשוי לדירה אוסר :

תניא נמי הכי · כרב יהודה דהא מקום אחד דמתני' בחיצונה קאמר : **ובין מן הפנימית כו' שתיהן אסורות** · כדפרשינן : **נתנו את עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית שתיהן אסורות** · דחיצונה מיתסרא בשכחה דפנימית דלא מצי אסתלוקי מינה ועוד דליתיה לעירובה גבה : **שתיהן אסורות דברי ר"ע** · ולא אמרי' תסתלק פנימית מינה כדמפרש לקמיה דעירוב החיצונה המונח לתוכה מרגילה שם : **בזו פנימית מותרת** · דמשום שכחה דחיצונה לא מיתסרא אלא אחדא דשא ומסתלקא מינה : **מבטלינן לך** · וכי אמר ר"ע פנימית אסורה עד שתבטל לה חיצונה רשות הרגל עירובה קאמר : **אין ביטול רשות מחצר לחצר** · ואי אמרת תיסר עלה מעוותא לה הלכך אמרה לה לתקוני שיתפתיך ולא לעוותי : **שמואל ורבי יוחנן** · דאיפלגו לעיל בפרקין (דף סח.) בבטול מחצר לחצר : **דאסרן אהדדי** · ע"י הרגל העירוב ומתוך שאוסרין מבטלין וכי אמרי הכא בשתי חצירות ופתח ביניהן ולא עירבו והוצרכה זו לטלטל לרשות של זו אין מבטלין : **אפילו לרבנן** · דרבנן נמי מודו דיש ביטול ואפילו הכי עיוות קרי ליה : **דאמרה לה** · פנימית : **אדמבטלת לי** · בעוד שלא בטלתה את אוסרת עלי הלכך דל הכא ודל ביטולך דלא בעינא ליה : **מי קאסרה** · חצר על חברתה בפתח שביניהן בלא עירוב, דאי אמרת תבטיל ליהוי עיוות : **אמר רב יוסף תני רבי אם היו ג'** · בין ב' החצירות אוסרין ולא מיבעיא שנים בפנימית דהויא רגל האסורה אלא אפי' שנים בחיצונה אסור עד שעירבו שתיהן יחד גזירה משום רבים בפנימית : **לא תציתו ליה** · (א) למאי דתני לה משמיה דרבי דלאו מתני' היא אלא שמעתא (*דרב יוסף) היא : **ואנא אמריתה ניהלה משמיה דרב אדא** · ומן הטעם הזה אמרתי לו הואיל ואני קורא רבים בחיצונה גזרי' משום רבים בפנימית . רב יוסף חלה ושכח תלמודו : **רבים ברבי אחלף לי** · הטעם שאמר לי רבים בחיצונה נתחלף לי ברבי כששכחתי הדבר בחליי וחזרתי לגירסתי הראשונה נזכרתי שהוזכר לי רבים בדבר וסבור הייתי שנאמר לי בשם רבי : **הרי הוא כרבים** · אם דר נכרי בפנימית ושני ישראלים בחיצונה אוסרת דריסת רגלו עליהן עד שישכיר ואליבא דשמואל אמרה ר"א למילתיה דאי לרב אדא מאי איריא נכרי אפילו ישראל נמי אסר כי הוו שנים בחיצונה והא ליכא למימר דביחיד בחיצונה אסר, דהשתא אפילו דר עמו בחצר עצמה לא אסר קי"ל כר"א בן יעקב דאמר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה, דריסת רגלו לא כל שכן דלא אסרה : **דידע** · שהוא שם יחידי וידע שאין רגל המותרת אוסרת ולא נפקא מינה חורבה : **מפעא פעי** · קלא אית ליה והאי לא איגור ומאן דלא ידע שהוא דר שם יחידי סבר דאין דריסת הרגל אוסרת א"נ עירוב של פנימים וחיצונים מועיל במקום נכרי בלא שכירות : **י' בתים זה לפנים מזה** · חיצון פתוח לחצר וכולן דריסת רגלו עליו ופנימי דורס על כולן שאין לו יציאה אלא דרך זו, כולן נעשין בית שער לו ואינן אוסרין על בני חצר אלא פנימי לבדו כדאמרן (ב) בפירקין (דף עב:) והדר שם אינו אוסר הלכך כשבאין שאר דיורין הפתוחין לחצר ולערב את חצירן, פנימי זה נותן פת והשאר אין צריכין : **אפילו חיצון** · צריך ליתן את הפת : **חיצון של פנימים** . בית התשיעי לחצר : (ג)**ג' בתים ביניהן** · בית זה פתוח לחצר זו וזה לזו ובית אמצעי פתוח לב' הבתים : **זה בא דרך זה** · בן חצר זו בא דרך בית הפתוח לו ונתן עירובו באמצעי ועשה בית הפתוח לו כבית שער לעבור דרך עליו לאמצעי וכן בן חצר האחרת עשה בית הפתוח לו כבית שער ועירב באמצעי חצר האחרת, אין אחד מדיורי הבתים האלה צריך ליתן פת, אלו משום 'בית שער' והאמצעי משום בית שמניחין בו עירוב :

[קידושין מב: וש"נ]

[לעיל סו: סח.]

[שבת כב: וש"נ] רש"ל מ"ז

*[חולין קנ. עירובין ו:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא תציתו ליה לרב יוסף נמחק : (ב) ד"ה עשרה בתים וכו' כדאמרן בפרק כיצד כ"ב דף פה : (ג) ד"ה שתי חצירות וג' בתים ביניהן :

זה

כזה

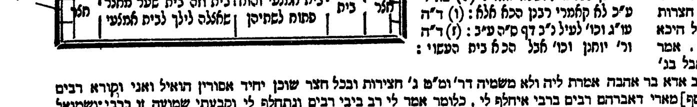
חצר
בית
בית אמצעי והוא פתוח לשתיהן
בית וזה בית שער מחצר שאצלה לילך לבית אמצעי
חצר

(ד) תוס' ד"ה עד כאן וכו' שהרגילו עירובן בפנימית ושכח אחד : (ה) בא"ד ע"כ לא קאמרי רבנן הכא אלא : (ו) ד"ה עו"ג וכו' לעיל נ"ב דף ס"ה ע"ב : (ז) ד"ה ור' יוחנן וכו' אבל הכא בית העשוי :

---

*) [אולי צ"ל כי אמרינן בשליח לתקוני שדרתיך ולא לעוותי] . **) [חסר כאן ונראה דצ"ל לימא דשמואל דאמר דאין ביטול רשות מחצר לחצר כרבנן וכו'] . ***) [חסר וצ"ל משום דעירובו עירוב נכרי נמי אמרינן דידע ידע וכו' אמר דאגר מיניה] .

רב נסים גאון

לימא שמואל ור' יוחנן בפלוגתא דרבי עקיבא ורבנן קא מיפלגי . והיינו חלוקתם בזה הפרק לשעבר (דף סו) אמר שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר : סליק פרק הדר